

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Bajánkovej a členov a JUDr. Milana Deáka a JUDr. Ľubora Šeba v právnej veci navrhovateľov: **1/ F.**, bytom T., **2/ V.**, bytom T./, obaja zastúpení JUDr. M., advokátom v Č., proti odporcom: **1/ M.**, bytom T. H. **2/ P.**, bytom T. , **3/ M. ml.**, bytom T., odporcovia 2/a 3/ zastúpení Mgr. S. Z., **o právo prechodu**, ktorá sa viedla na Okresnom súde Čadca pod sp.zn. 10C/110/2003, o dovolaní odporcov 2/,3/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 27.júna 2007 sp.zn. 6Co590/2005 , takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 27.júna 2007 sp.zn. 6Co590/2005 vo výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený tak, že odporcovia 2/ a 3/ sú povinní trpieť navrhovateľom 1/,2/ právo prechodu traktorom a nákladným motorovým vozidlom cez parcelu K. katastrálneho územia T. zapísanú na L. ako orná pôda o výmere X. k parcele K.2 - ornej pôde o výmere X. zapísanej na LV č. X. katastrálneho územia T. na ploche vyznačenej bodmi A,B,E,G,C,I,J,D,H,F,A polohopisného plánu Ing. B. zo dňa 30.11.2000, za účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy, každý rok v poľnohospodárskej sezóne od 1.4. do 31.10.kalendárneho roka, v čase a spôsobom, ktorý by vylučoval vznik škody na poľnohospodárskej produkcii odporcov 2/ a 3/ a v o výroku, ktorým bolo rozhodnuté o náhrade trov konania účastníkov **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Vo zvyšku dovolanie **o d m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Čadca rozsudkom zo 17. mája 2005, č.k. 10C/110/2003-146 uložil odporcom 3/ 4/ (v súčasnosti 2/,3/,) povinnosť trpieť navrhovateľom 1/ a 2/ právo prechodu cez parcelu K. katastrálneho územia T. zapísanú na L. ako orná pôda o výmere X. k parcele K.2 - ornej pôde o výmere X. zapísanej na LV č. X. katastrálneho územia T. na ploche vyznačenej bodmi A, B, E, G, C, I, J, D, H, F, A polohopisného plánu Ing. B. zo dňa 30.11.2000 pešo a konským povozom, za účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy, každý rok v poľnohospodárskej sezóne od 1.4. do 31.10.

Súd prvého stupňa mal preukázané, že parcela K.2 kat. územia T. je vo vlastníctve navrhovateľa 1/. Okresný súd považoval za aktívne legitimovanú aj navrhovateľku 2/ (manželku navrhovateľa 1), lebo subjektom vecného bremena na strane oprávneného môže byť určitá osoba bez viazanosti oprávnenia na vlastnícky vzťah k určitej nehnuteľnosti. Vlastníkmi parcely K. kat. územia T. sú odporcovia 3/ a 4/ (teraz odporcovia 2/ a 3/), ktorí k nej nadobudli vlastnícke právo prevodom od odporkyne 1/ a pôvodného odporcu 2/ (Š.,ktorý v priebehu konania zamrel a do jeho práv, titulom univerzálnej sukcesie vstúpili odporcovia 1 až 3/). Návrh navrhovateľov 1/ a 2/, ktorý podali aj proti odporkyňi 1/ a Š. - pôvodnému odporcovi 2/, zamietol pre nedostatok pasívnej legitimácie. Dospel k záveru, že navrhovateľom 1/ a 2/ vzniklo právo vecného bremena a to právo prechodu pešo a konským povozom cez parcelu K. vydržaním, pričom toto právo získali na základe ústneho súhlasu od právnych predchodcov odporcov oprávnených s nehnuteľnosťou disponovať. Výsluchmi svedkov mal okresný súd preukázané, že hmotnoprávne správanie právnych predchodcov účastníkov konania nasvedčovalo tomu, že právny predchodca odporcov L. dal právnenému predchodcovi navrhovateľov F. približne do roku 1950 súhlas k prechodu k parcele K.2, ktorý súhlas bol viazaný na nehnuteľnosť, teda aj pre jeho právnych nástupcov. Z vykonaného dokazovania mal preukázané, že zvoz úrody a nevyhnutné poľnohospodárske práce boli zo strany právnych predchodcov navrhovateľov vykonávané a toto im právni predchodcovia odporcov umožňovali. Vychádzajúc zo záverov rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. MCdo 269/02, zo dňa 21.5.2003, že právo prechodu musí zodpovedať podmienkam, za ktorých vzniklo a účelu, ktorému slúžilo, okresný súd uložil odporcom 3/ 4/ (teraz odporcom 2/,3/) povinnosť trpieť navrhovateľom 1/ a 2/ právo prechodu cez parcelu K. vo vymedzenom úseku pešo a konským povozom, ako to bolo dohodnuté pred rokom 1950, a to za účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy v časovom úseku poľnohospodárskej sezóny od 1.4. do 31.10. kalendárneho roka. Vyslovil, že tento záver zodpovedá uzavretej ústnej dohode o práve prechodu a je v súlade s miestnymi zvyklosťami a s ohľadom na to, aby sa vylučoval vznik škody na

poľnohospodárskej produkcii odporcov 3/ a 4/ (teraz odporcov 2/,3/). Okresný súd vychádzal z toho, že práva odporcov 3/ a 4/ (teraz odporcov 2/,3/) sú obmedzené právom navrhovateľov 1/ a 2/, to znamená, že navrhovatelia 1/ a 2/ si nemôžu svojvoľne rozširovať právo prechodu na úkor odporcov 3/ a 4/, (teraz odporcov 2/,3/) lebo takýto postup by bol v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 Občianskeho zákonníka). Z tohoto dôvodu okresný súd zamietol návrh navrhovateľov 1/ a 2/ na uloženie povinnosti odporcom 3/ a 4/ (teraz odporcov 2/,3/) trpieť právo prechodu aj traktorom a nákladným motorovým vozidlom. Nemal preukázané, že takéto právo získali navrhovatelia 1/ a 2/, resp. ich právni predchodcovia od právnych predchodcov odporcov, a preto takéto právo ani nemohli vydržať. Právo prechodu pešo a kónským povozom nerušene začali užívať právni predchodcovia navrhovateľov 1/ a 2/, a to do roku 1950 F., od roku 1950 do roku 1962 jeho dcéra Dedičova, od roku 1962 do roku 1971 T. a od roku 1971 navrhovatelia 1/ a 2/. Právne vec odôvodnil poukazom na ust. § 562, § 566, § 115 a § 116 ods. 1 v spojení s ust. § 146 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb. Keďže k vzniku práva prechodu došlo pred rokom 1950, pred rokom 1960 došlo k uplynutiu 10-ročnej vydržacej lehoty a k vzniku práva z vecného bremena na strane právnych predchodcov navrhovateľov 1/ a 2/. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa ust. § 142 ods. 2 O.s.p., a to vzhľadom na pomerný úspech účastníkov konania.

Na odvolanie účastníkov Krajský súd v Žiline rozsudkom zo dňa 27.júna 2007 sp.zn. 6Co590/2005 rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bola odporcom 3/ a 4/(teraz odporcom 2/,3/) uložená povinnosť trpieť právo prechodu navrhovateľov 1/ a 2/ cez parcelu K. katastrálneho územia T. zapísanú na L. ako orná pôda o výmere X. k parcele KN č. X. - ornej pôde o výmere. X. m², zapísanej na LV č. X. katastrálneho územia T. na ploche vyznačenej bodmi A, B, E, G, C, I, J,D,H, F, A polohopisného plánu- Ing. B. zo dňa 30.11.2000 - pešo a kónským povozom, za účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy, každý rok v poľnohospodárskej sezóne od 1.4. do 31.10. kalendárneho roka, v čase a spôsobom, ktorý by vylučoval vznik škody na poľnohospodárskej produkcii odporcov 3/ a 4/ (teraz odporcov 2/,3/) potvrdil.

V ďalšej časti vo výroku, ktorým bol návrh navrhovateľov 1/ a 2/ na uloženie povinnosti odporcom 3/ a 4/ (teraz odporcovia 2/,3/) trpieť navrhovateľom 1/ a 2/ právo prechodu traktorom a nákladným motorovým vozidlom cez predmetnú nehnuteľnosť zamietnutý, krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že odporcom 3/ a 4/ (teraz odporcom 2/,3/) uložil povinnosť trpieť navrhovateľom 1/ a 2/ právo prechodu

traktorom, a nákladným motorovým vozidlom cez parcelu K. katastrálneho územia T. zapísanú na L. ako orná pôda o výmere X. k parcele K.2 - ornej pôde o výmere X. zapísanej na LV č. X. katastrálneho územia T. na ploche vyznačenej bodmi A,B,E,G,C,I,J,D,H,F,A polohopisného plánu Ing. B. zo dňa 30.11.2000, za účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy, každý rok v poľnohospodárskej sezóne od 1.4. do 31.10.kalendárneho roka, v čase a spôsobom, ktorý by vylučoval vznik škody na poľnohospodárskej produkcii odporcov 3/ a 4/ rade (teraz odporcov 2/,3/). V nenapadnutých výrokoch sa krajský súd rozsudku okresného súdu nedotkol; súčasne rozhodol o náhrade trov konania.

Krajský súd sa stotožnil so zistením okresného súdu, že cez parcelu K. nevedla a ani nevedie prístupová cesta (znalecký posudok Ing. B., vyjadrenie MÚ T.), takáto cesta nie je ani mapovaná. Zhodne so záverom, súdu prvého stupňa dospel k názoru, že právnym predchodcom navrhovateľov vzniklo v roku 1962 právo prechodu zodpovedajúce vecnému bremenu cez parcelu K. na parcelu K. X., a to pešo a konským povozom, ktoré bolo vykonávané do roku 1962 nerušene pri vykonávaní poľnohospodárskych prác.

Na rozdiel od okresného súdu dospel krajský súd k inému záveru o práve prechodu (okrem prechodu pešo a konským povozom) aj traktorom a nákladným motorovým vozidlom,. Mal za to, že zo zistenia, že navrhovatelia 1/ a 2/ prechádzali cez parcelu odporcov 1/ a neb. Š. a neskoršie parcelu odporcov 2/ a 3/ od roku 1998 traktorom a nákladným motorovým vozidlom, v čom im odporcovia bránili (slovne, zábranami, búchaním po traktore, rozbitím skla na vozidle), nemožno bez ďalšieho vyvodit', že právo prechodu aj traktorom a nákladným motorovým vozidlom v súčasnej dobe navrhovateľom 1/ a 2/ neprislúcha. Vyslovil súhlas s názorom, že právo prechodu musí zodpovedať podmienkam, za ktorých vznikalo, a účelu, ktorému slúžilo, tzn., že v danej veci môže ísť len o právo prechádzania niekoľkokrát do roka, aby nebol nad primeranú mieru obmedzovaný vlastník pozemku a nevznikala škoda. Odvolací súd poukázal na to, že právo prechodu pešo a konským povozom zodpovedalo podmienkam kedy vzniklo, t.j. pred rokom 1950 do roku 1962, jeho obsah sa však s technickým vývojom zákonite menil a fakticky vyústil do výkonu práva prechodu navrhovateľmi 1 / a 2/ dopravnými prostriedkami, a to traktorom a nákladným motorovým vozidlom, čo zodpovedá požiadavkám dnešnej doby a zodpovedá to aj šírke prechodu 3,40 m. V danom prípade nezistil, že by išlo o svojvoľné rozšírenie práva prechodu, ale o zmenu charakteru prostriedkov, ktoré používajú navrhovatelia 1/ a 2/ pri výkone svojho práva.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 2/a 3/. Žiadali jeho zrušenie a spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Namietali dovolací dôvod podľa § 237 písm.b/ Občianskeho súdneho poriadku, ktorý má spočívať v tom, že odvolací súd v písomnom vyhotovení rozsudku uviedol ako účastníka konania odporcu 2/ Š., hoci tento dňa 9.7.2006 zomrel a z odôvodnenie rozhodnutia nevplýva, že by v konaní pokračoval z dedičmi zomrelého.

Ďalej namietali, že navrhovateľka 2/ nemá k nehnuteľnosti žiaden právny vzťah, preto pokiaľ jej bolo priznané akékoľvek právo týkajúce sa spornej nehnuteľnosti, rozhodnutie súdu nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Navyše ak odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým zamietol návrh na trpenie práva prechodu traktorom a nákladným motorovým vozidlom cez spornú nehnuteľnosť, potom zmeňujúce rozhodnutie nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pretože na tieto skutkové zistenia odvolací súd žiadne dokazovanie nevykonal. Tieto pochybenia dovolatelia subsumovali pod dovolací dôvod podľa § 241 ods.2 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku.

Dovolatelia tiež tvrdili, že krajský súd sa odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v rozsudku z 21.5.2003 sp.zn. MCdo 269/02. Dovolací súd vyslovil, že právo prechodu musí zodpovedať podmienkam, za ktorých vzniklo a účelu, ktorému slúžilo. Priznaním práva prechodu traktorom a nákladným motorovým vozidlom krajský súd potrel vlastnícke právo.

Za nesprávne považovali dovolatelia aj právne posúdenie veci .mali za to, že vzhľadom k dátumu začatia konania (rok 1999)mali byť právne vzťahy posúdené podľa prechodných ustanovení občianskeho zákonníka, ktorým bol zákon 141/1950 Zb. zrušený.

Žalobcovia 1/ a 2/ žiadali dovolanie ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas a osobou na tento procesný úkon oprávnenou, súd skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, pretože podľa § 236 ods. O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, len pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu len v prípadoch, v ktorých to zákon výslovne pripúšťa (§ 236 ods.1 Občianskeho súdneho poriadku).

Z ustanovenia § 238 Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že dovolanie je prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (ods.1), proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odchytil odvolací súd od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (ods.2) a proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa za predpokladu, že odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (ods.3).

Dovolaním je napadnutý rozsudok, ktorý obsahuje dva výroky. Prvý v poradí je výrok, ktorým krajský súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, vo výroku, ktorým bola odporcom 3/ a 4/(teraz odporcom 2/,3/) uložená povinnosť trpieť právo prechodu navrhovateľov 1/ a 2/ cez parcelu K. katastrálneho územia T. zapísanú na L. ako orná pôda o výmere X. k parcele KN č. X. - ornej pôde o výmere. X. m², zapísanej na LV č. X. katastrálneho územia T. na ploche vyznačenej bodmi A, B, E, G, C, I, J,D,H, F, A polohopisného plánu- Ing. B. zo dňa 30.11.2000 - pešo a konským povozom, za účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy, každý rok v poľnohospodárskej sezóne od 1.4. do 31.10. kalendárneho roka, v čase a spôsobom, ktorý by vylučoval vznik škody na poľnohospodárskej produkcii odporcov 3/ a 4/ (teraz odporcov 2/,3/).V tejto časti, preto nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale taký potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že dovolanie proti nemu je prípustné. Dovolací súd v prejednávanej veci síce rozhodoval a, to rozsudkom z 21.5.2003 sp.zn. MCdo 269/02, od jeho právneho názoru, sa však sudy nižšieho stupňa neodchýlili .V uvedenom rozsudku dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov nižších stupňov z dôvodu, že vychádzali zo skutkových zistení, ktoré nemali v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní Z právneho hľadiska vyslovil názor, že právo prechodu musí zodpovedať podmienkam, za ktorých vznikalo, a účelu, ktorému slúžilo. Môže ísť len o právo prechádzania niekoľkokrát do roka, aby nebol nad primeranú mieru obmedzovaný vlastník pozemku a nevznikala škoda. Na pozemku odporcov nemôže vzniknúť prechod s frekvenciou na úrovni poľnej cesty. Ak po doplnení dokazovania sudy nižších stupňov dospeli k záveru, že navrhovateľom vzniklo právo prechodu -pešo a konským povozom, za

účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy, každý rok v poľnohospodárskej sezóne od 1.4. do 31.10. kalendárneho roka, v čase a spôsobom, ktorý by vylučoval vznik škody na poľnohospodárskej produkcii, nevybočili z rámca vysloveného právneho názoru dovolacieho súdu.

Bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodol rozsudkom alebo uznesením, pripúšťa ustanovenie § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. dovolanie proti jeho rozhodnutiu vtedy, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných, v ňom vymenovaných procesných väd (ide o nedostatok právomoci súdu, o nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania, o nedostatok riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o nedostatok zákonom predpísaného spôsobu začatia konania, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a o prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolací súd preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk uvedených pod písmenami a) až g) ustanovenia § 237 O.s.p., pričom nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v tomto zákonnom ustanovení. Nezistil ani podmienku prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. b) O.s.p. (nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania na strane vydražiteľa), na ktorú poukazoval dovolateľ. Spôsobilosťou byť účastníkom konania sa rozumie spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva účastníkom. Túto spôsobilosť má zásadne ten, kto má podľa hmotného práva spôsobilosť mať práva a povinnosti; ten, kto nemá túto spôsobilosť (tzv. právnu subjektivitu), môže byť účastníkom konania len vtedy, ak mu túto spôsobilosť priznáva zákon. U fyzických osôb vzniká právna subjektivita narodením, prípadne počatím, ak sa dieťa narodí živé, a zaniká smrťou, prípadne vyhlásením za mŕtveho.

Odporca 2/ Š. zomrel až po vydaní rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý voči nemu žalobu zamietol, odvolanie proti rozsudku podali odporcovia 3/ a 4/ a navrhovatelia iba voči tej časti, ktorá sa týkala odporcov 3/ a 4/. Ak účastník v priebehu konania, v ktorej je jeho účastníkom, zomrie, súd v zmysle § 107 O.s.p. podľa povahy veci posúdi, či napriek tejto prekážke môže v konaní pokračovať. V prejednávanej veci jej povaha umožňovala, aby súd v konaní pokračoval s právnymi nástupcami pôvodného účastníka, pričom jeho nesprávne uvedenie vo výrokovej časti rozsudku nespôsobuje jeho vecnú nesprávnosť. Konanie nebolo postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. b) O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p.,
- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolatelia síce formálne namietali dovolací dôvod podľa § 241 ods.2 písm.c/ O.s.p., avšak obsahovo tvrdili, že navrhovateľka2/nemala byť v konaní úspešná pre nedostatok vecnej legitímácie.. Otázka tzv. vecnej legitímácie (aktívnej - ak sa týka žalobcu, pasívnej - ak sa týka žalovaného) je predmetom dokazovania a jej nedostatok je dôvodom pre zamietnutie žaloby. K jej nedostatok však v dovolacom konaní možno prihliadnuť iba v prípade, aj je dovolanie prípustné. V danom prípade dovolanie proti potvrdzujúcemu výroku odvolacieho súdu prípustné nie je, pretože neboli zistené vady uvedené v ustanovení § 237 Občianskeho súdneho poriadku.

Na základe uvedeného možno konštatovať, že dovolanie proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdený, smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný, preto dovolací súd dovolanie podľa § 243b ods.4 s použitím § 218 ods.1 písm.c/ O.s.p. odmietol, bez preskúmania vecnej správnosti rozsudku odvolacieho súdu.

Predmetom dovolania je však aj druhý výrok, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že odporcom 3/ a 4/ (teraz odporcom 2/,3/) uložil povinnosť trpieť navrhovateľom 1/ a 2/ právo prechodu traktorom, a nákladným motorovým vozidlom cez parcelu K. katastrálneho územia T. zapísanú na L. ako orná pôda o výmere X. k parcele K.2 - ornej pôde o výmere X. zapísanej na LV č. X. katastrálneho územia T. na ploche vyznačenej bodmi A,B,E,G,C,I,J,D,H,F,A polohopisného plánu Ing. B. zo dňa 30.11.2000, za účelom obrábania poľnohospodárskej pôdy, každý rok v poľnohospodárskej sezóne od 1.4. do 31.10.kalendárneho roka, v čase a spôsobom, ktorý by vylučoval vznik škody na poľnohospodárskej produkcii odporcov 3/ a 4/ rade (teraz odporcov 2/,3/). Ide teda o zmeňujúci rozsudok, proti ktorému je dovolanie prípustné podľa § 238 ods.1 Občianskeho súdneho poriadku.

Dovolatelia namietali, že táto časť výroku rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy,

ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Vecné bremená obmedzujú vlastnícke právo k veci v prospech iného subjektu. Toto obmedzenie sa môže vzťahovať len na nehnuteľnosti (§ 119 ods. 2). Na základe tohto právneho vzťahu vlastníkovi nehnuteľnosti vzniká povinnosť v prospech oprávneného subjektu. niečo strpieť (pati), niečoho sa zdržať (non facere), niečo konať (facere).Každej povinnosti vyplývajúcej z právneho vzťahu vecného bremena zodpovedajú na druhej strane práva oprávneného subjektu. Tieto práva (oprávnenia) z vecných bremien sú dvojakého druhu:

1. Vecné bremená, ktoré sú spojené s vlastníctvom určitej nehnuteľnosti (pôsobia in rem). Z týchto vecných bremien je oprávnený každý vlastník tejto nehnuteľnosti. Oprávnenia prechádzajú na každého ďalšieho vlastníka na základe singulárnej alebo univerzálnej sukcesie. Vecné bremená tohto druhu slúžia na účelnejšie a prospešnejšie využívanie nehnuteľnosti patriacej vlastnícky oprávnenému. Sem patrí aj vecné bremeno, ktorým zodpovedá právo cesty - prechodu alebo prejazdu cez susedný pozemok.
2. Vecné bremená, v ktorých oprávnenia slúžia určitej osobe a sú na túto osobu viazané (pôsobia in personam). Tomuto vecnému bremenu zodpovedá napríklad právo doživotne užívať určitú nehnuteľnosť, resp. jej časť, byt alebo miestnosť v nej, právo na zaopatrenie určitým vecným alebo peňažným plnením od zaviazanej osoby a pod. Toto právo nemožno zmluvne prevádzať a neprechádza na inú osobu.

V oboch prípadoch konkrétne vymedzenie obsahu práv a povinností vyplývajúcich z právneho vzťahu vecného bremena je určené aktom, na základe ktorého vecné právo vzniklo.

Povinným je vlastník nehnuteľnosti (a odvodené od neho aj jej užívateľ- nájomca). Oprávneným (tj. tým ,kto má právo zodpovedajúce vecnému bremenu) môže byť jednak vlastník inej, spravidla susediacej nehnuteľnosti, pre ktorú sa vecné bremeno zriaďuje, na ktorú je viazané (a tiež odvodené od nej aj jej užívateľ- nájomca), alebo aj určitá iná osoba, ak ide o vecné bremeno osobné. Kým u osobného vecného bremena je totožnosť oprávneného istá, u oprávneného z vecného bremena prvého typu sa mení so zmenou vlastníka nehnuteľnosti, pretože nový vlastník vstupuje do tohto vzťahu, bez ohľadu z akého titulu sa stal novým vlastníkom nehnuteľnosti.

Vecnú legitímáciu na podanie návrhu na určenie existencie vecného bremena alebo na obmedzenie, prípadne zrušenie vecného bremena majú len vlastníci nehnuteľnosti alebo osoby, ak ide o vecné bremeno osobné. Od týchto návrhov treba odlišovať návrhy na ochranu práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu, ktoré môžu úspešne podať aj tí, ktorí svoje právo užívať nehnuteľnosť, s ktorou je spojené právo z vecného bremena, odvodzujú od subjektov tohto práva .

Navrhovateľka 2/ nie je vlastníčkou nehnuteľnosti, s ktorou má byť spojené právo prechodu, preto nemôže byť vecne legitímovaná na podanie návrhu na určenie existencie vecného bremena. Aktívne legitímovaná by mohla byť iba, ak by právo z vecného bremena nadobudla in personam, to však navrhovateľka 2/ v konaní netvrdila. Nedostatok vecnej legitímácie je inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§241 ods.2 písm.b/ Občianskeho súdneho poriadku)..

K vzniku práva z vecného bremena môže dôjsť aj výkonom práva - vydržaním pri splnení zákonných podmienok. S poukazom na ustanovenie § 854 Občianskeho zákonníka je potrebné skúmať aký zákonný predpis bol platný a účinný v čase začatia a skončenia vydržacej doby, pretože okamih vzniku práva z vecného bremena treba posudzovať podľa týchto predpisov. Námietať dovolateľov, týkajúca sa nesprávnosti použitia zákona č. 141/1950 Zb. je preto nedôvodná.

Ustanovenia § 151p Občianskeho zákonníka (ako aj §135c Občianskeho zákonníka v znení do 31.12.1991) upravuje iba obmedzenie alebo zánik vecného bremena. Vzniknuté vecné bremeno preto nemôže oprávnený čo do obsahu meniť alebo rozširovať. Právo z vecného bremena musí zodpovedať podmienkam, za ktorých vznikalo a účelu, ktorému slúžilo.

V danom prípade, ako vyslovil najvyšší súd už v predchádzajúcom rozsudku môže ísť len o právo prechodu niekoľkokrát do roka, aby nebol nad primeranú mieru obmedzovaný vlastník pozemku a nevznikala škoda. Odvolací súd priznaním práva prechodu traktorom a nákladným motorovým vozidlom neprípustne rozšíril obsah práva z existujúceho vecného bremena. Prostriedky (traktor a nákladné motorové vozidlo), ktorými sa navrhovateľom umožnila realizácia ich práva prechodu sú podstatne odlišné od spôsobu (pešo), resp. prostriedkov (konský povoz), ktorými zabezpečovali obrábanie pozemku v čase vzniku práva z vecného bremena. Použitie traktora a nákladného motorového vozidla je nepochybne obmedzením odporcov ako vlastníkov pozemku nad primeranú mieru.

V súvislosti fakticky technickým vývojom môže byť kónský povoz nahradený dopravným prostriedkom, ktorý je však rozmerovo i hmotnostne obdobný. Teda takým prostriedkom, ktorý bude síce vlastnícke právo odporcov 2/ a 3/ obmedzovať avšak iba v takom rozsahu a do takej miery ako v čase keď vzniklo. Pokiaľ by takýto prostriedok neexistoval, išlo by o zmenu pomerov a bol by namieste postup podľa § 151p Občianskeho zákonníka.

Rozhodnutie odvolacieho súdu je z týchto dôvodov vecne nesprávne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jeho rozsudok zrušil podľa § 243b ods.2 O.s.p. a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie .

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§243d ods.1 O.s.p.) .

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 31. marca 2009

JUDr. Jana Bajánková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Marta Hrčková

